

GrønsagsNYT

Nr. 7 // 4. juni 2018

Aktuelt

Vejret må siges at være ekstremt eller i kontrast til 2017. Det er tørt, varmt og til tider blæsende, hvilket betyder hurtig udtørring. Enkelte steder har der været kraftig regn og uvejr med hagl. Det er tørt, der er behov for vanding, vandingsmaskiner kører på det højeste og der kan være behov for at målrette vandingen efter størst behov eller følsomhed overfor tørke. Med det tørre vejr, kan der også være risiko for bormangel og varmen betyder også, at det kan gå stærkt med skadedyr. Der er set kålmøl mange steder og i mange forskellige afgrøder, - både flyvning, æg og larver. Og flyvningen af agerugler er startet tidligere end de senere år.

INDHOLD

Generel varslings.....	1
Økologi.....	1
Nyt om kemi	2
Tilskudsmuligheder	2
Nyt om enkelte grønsagskulturer:	3
Salat.....	3
Kål og kinakål.....	3
Bladselleri og knoldselleri.....	4
Løg.....	4
Gulerod	6
Pastinak/persillerod	8
Rødbeder	8
Jordskokker.....	8
Sødkartofler.....	9
Arrangementer	10

Generel varslings

Kålmøl

Der ses nu en del kålmøl rundt om i landet. Der er stor forskel fra sted til sted, så alle bør holde nøje øje med deres marker i denne tid for at afsløre tilstedeværelsen af kræene. Der er også set små larver i både blomsterkål, bladkål og hovedkål. Læs mere under Kål og Kinakål.

Agerugler

Der fanges mange agerugler i fælderne over hele landet. I rodfrugterne ser man også voksne agerugler om dagen flyve op når man går ned gennem afgrøden. Det er meget tidligt og skyldes det gode vejr. Hvis vejret fortsætter, kan vi forvente at æglægningen toppe allerede første i juni. Vanding eller sprøjtning mod agerugler kræver god timing for at ramme larverne, mens de er små og kræver opsætning af ageruglefælder til varslings. Agerugler elsker at lægge æg i persillerod og rødbeder, men ses også i gulerødder, forårsløg, porre og kartofler.

Calcium, bor og mangan

Pga. de tørre og til dels blæsende forhold har planterne i øjeblikket ekstra behov for optagelse af calcium, bor og mangan. Kål, selleri og salat er alle følsomme for mangel af især bor og calcium, så der må bladgødskes ekstra med disse næringsstoffer. I økologi kan der vha. en konsulenterklæring tildeles ekstra bor i følsomme afgrøder, hvis en jordbundsanalyse på det pågældende areal viser et Bt < 4.

Økologi

Landbrugsstyrelsen udfører i 2018 uanmeldt stikprøvekontrol på 5 % af de økologiske bedrifter, heraf et betydeligt antal bedrifter med produktion af frugt og grønt. Stikprøvekontrollerne udføres i perioden 1. juni til 1. november.

Nyt om kemi

Acrobat Plus

Miljøstyrelsen har givet dispensation til anvendelse af Acrobat Plus mod *løgskimmel* i kepaløg og skalotteløg. Dispensationen gælder for perioden 15. juni til den 13. oktober 2018. Tilladelse til anvendelse og opbevaring bortfalder den 13. oktober 2018.

BASF skal have trykt etiketter og påsat dem. De forventer, at der kan leveres Acrobat Plus til grovvareledet om 7-10 dage.

Spruzit Neu

[Spruzit neu](#) er godkendt til mindre anvendelse mod skadedyr i babyleaves og persille på friland på følgende vilkår:

- Må kun anvendes mod bladlus, sommerfuglelarver, jordlopper, trips og minerende larver af bl.a. bedefluen i babyleaves samt minerende larver i persille på friland
- Maks. dosering i både babyleaves og persille er 6 L per behandling
- Maks. to behandlinger med 5-7 dages interval
- Behandlingsfrist på 3 dage før høst i babyleaves
- Behandlingsfrist på 7 dage før høst i persille
- Må ikke anvendes nærmere end 10 meter fra vandmiljøet
- Må ikke anvendes i blomstrende afgrøder
- Må anvendes i økologisk produktion

Tilskudsmuligheder

Der bliver mulighed for at søge om Miljøteknologi fra den 3. august til den 2. oktober 2018.

[Læs mere om ordningen her.](#)

Spørg altid om muligheder for tilskud, inden du går i gang med et projekt.

Kontakt : Mona H. Christensen, Agro Food Park 15, 8200 Aarhus N. Tlf.: 8740 5478.

E-mail: mhc@seges.dk

Nyt om enkelte grønsagskulturer:

Salat

Der er godt gang i skæringen af diverse salater inkl. iceberg salat. Den største udfordring pt. er vanding til tiden og forsyning med bor og calcium.

Gammaugler

Der har været gang i flyvningen af gammaugler de sidste par uger, og de første larver findes nu rundtomkring i salatmarkerne. Der sidder typisk kun 1 larve pr. salatplante, men den kan sagtens give problemer i de senere larvestadier, hvor den spiser meget og også sviner meget med ekskrementer. Bekæmpelse er mest effektiv i larvens første stadier, hvor den sidder mere yderligt i planten. Bekæmpes med [Steward](#) i konventionel salat og et B. t. middel i økologisk salat.

Kål og kinakål

Den største udfordring i kålene pt er en tilsyneladende opbygning af kålmøl. De voksne kålmøl opdages let, når man bevæger sig gennem kålene. De små, lyse møl flyver gerne en meters penge op, når de forstyrres og sætter sig straks igen. Møllet er aflangt med en lys stribe på langs. Larverne opdages lettest ved deres typiske "vinduesnav" i kålen.

I konventionelle kål er [Steward](#) det mest effektive middel over for de små larver. Ved den store invasion i 2016 var der færrest problemer med kålmøllene i de kål, der havde fået Steward i starten af invasionen. Midlet virker kun på de små larver men behøver et par dage for at fastlægges ordentligt i vokslaget.

Vi ved ikke i hvilken grad, der er tale om kålmøl, der er resistente over for bl.a. pyrethroider, men en del producenter overvejer at blande Steward med [Cyperb 100](#), der er godkendt over for kålmøl, eller et andet pyrethroid såfremt der findes andre skadegørere, som disse er godkendt mod. Mod slutningen af invasionen i 2016 kom der også en [mindre anvendelse af Movento SC 100](#) over for kålmøl. Denne anvendelse kan overvejes, hvis der er mange larver, eller hvis forudgående behandlinger ikke har haft den ønskede effekt.

Husk sprede-klæbemiddel til ovenstående behandlinger.

I økologi er [Dipel DF](#) og [Turex WG/WP](#) godkendt og med udmærket effekt på små larver af kålmøl. Det virker også på de andre sommerfuglelarver som f.eks. gammaugler og stor og lille kålsommerfugl.

Hvis du har login til Landbrugsinfo, kan du læse mere om kålmøl om situationen i vinterraps [her](#).

Den lille Kålflue

Vi finder stort set ikke flere kålflueæg nu, hvilket stemmer godt overens med nedenstående temperatursum: https://www.landbrugsinfo.dk/Planteavl/Plantevaern/Skadedyr/Skadedyrsarter/Sider/PL_Kaalflue_varsling.aspx

Der vil så gå ca. en måned, før vi ser æglægning af 2. generations kålfluer.

Til gengæld ses nu flere steder skader efter de første larver og lokalt store angreb. Det er ikke unormalt med spredte planter, der falder, hvor der har været usædvanligt mange fluer, hvor planterne er ubehandlede eller hvor effekten er forsvundet igen efter behandling med spinosad. Tørkeramte planter er mest følsomme for larver i stok og rod, da gnavene ødelægger transporten af vand og næring fra rødder til top.

Kålsommerfugle

Der har været et mindre, tidligt angreb af den lille Kålsommerfugl. Larver bekæmpes med [Steward](#) i de konventionelle og med et B. t. middel i de økologiske kål. Bedst effekt på larver i de tidlige stadier.

Bladselleri og knoldselleri

Selleriminerfluen

Vi observerer mange angrebne selleri pt, både blad- og knoldselleri. Der er ingen godkendte midler mod denne skadegører, hverken i konventionel eller økologisk produktion.

I bladselleri har Movento SC 100 og Biscaya OD 240 en mindre anvendelse mod bladlus i både knold- og bladselleri. I fbm. behandling mod bladlus, vil der formentlig være en sideeffekt over for selleriminerfluen.

Skaderne er typisk lyse, runde pletter på bladene, ofte let opblæste. Fjernes det øverste bladlag, kan man ofte finde den minerende maddike under. Med mange larver pr. blad, flyder angrebene sammen og bladene kan visne.

Et alvorligt angreb af selleriminerfluen i bladselleri.

Løg

Generelt

Så kom dispensationen til Acrobat Plus. Se mere under "nyt om kemi".

Det er varmt og det går stærkt. Vi er nu 1 uge foran et gennemsnitsår. De største sætteløg er 35 mm og det vil give frilægning ca. 1. juli, måske endnu hurtigere, hvis det varme vejr fortsætter.

Det betyder, at der stadig er gamle løg, når de første nye sætteløg er klar, og det er ikke godt for prisen.

Vanding

Alle sætteløg skal have 25-30 mm om ugen nu. Der er vandet enkelte arealer med såløg, og hvis der ikke kommer regn, kan det hurtigt blive aktuelt i mange såløg. Men hvis det kniber med kapacitet, er det selvfølgelig sætteløgene, der skal have først. De må ikke gå i stå nu. Der er i forvejen en del steder, hvor der ikke er for meget top på sætteløgene i forhold til, at de begynder at sætte løg. Det er værst, hvis stikløgene er sat i for våd jord, og der er struktur skade.

Kraftige tordenbyger har også haft hagl med.

Ukrudtsbekæmpelse i konventionelle såløg

Der bruges nu blandinger af 0,15-(0,2) l [Xinca/Maya](#) + 0,2-0,5 l [Fenix](#) pr. ha. De højeste doseringer må kun anvendes en gang om ugen. Køres der med kortere intervaller, skal doseringen være lavere.

Vi har fået nogen erfaring med [Lentagran](#). En del af Fenixmængden kan uden problemer udskiftes med Lentagran og ved større og besværlige arter, kan der bruges 0,2-0,3 kg oven i den mængde Xinca/Maya, man ellers ville bruge. Men ligesom ved tilførsel af Matrigon, kan det give skader på løgene. Men hellere det end at arter af besværlig ukrudt tager overhånd. Det skal lige huskes, at det er erfaringer i år, hvor der er meget vokslag på løgene. Det kan være meget anderledes et andet år.

Der er dog også steder, hvor der et stykke vej endnu, med raps og burre.

Gødning i konventionelle løg

De største såløg skal have sidste tildeling af 14-3-15 eller N27 (afhængig af gødningsplanen) lidt tidligere i de største løg i år, når vi er foran. Det vil sige midt i juni. I de mindste såløg skal den sidste tildeling være omkring 25. juni.

I alt skal såløgene have 140-160 kg N pr. ha (afhængig af jordens indhold af N og forventninger til udbytt niveau og røde såløg skal have 20 kg mindre pr. ha). 50-60 kg P (afhængig af forventninger til udbytt niveau, 1 kg P pr. forventet ton udbytte) og 200 kg Kali. I løg, der sælges i efteråret, er der kun behov for 150 kg ren K.

Dette gælder ved normale P og K tal.

Den sidste kaligødning gives som Patentkali omkring Skt. Hans.

Sætteløgene skal færdiggødes nu. På den allerletteste jord kan den sidste gødning gives af to gange for undgå udvaskning ved vanding.

Mangan og mikronæring

Mangan og mikroblanding kan blandes med Select, men ikke med andre ukrudtsmidler. Det tørre vejr giver manganmangel, hvis jorden er løs.

Svampebekæmpelse konventionelle sætteløg

Der er fundet løgskimmel i overvintrende løg, så det er tiden at begynde den forebyggende svampebehandling. Det er dog ikke høj risiko endnu, og jeg giver besked på sms, når/hvis der findes skimmel i de forårslagte sætteløg.

Til de første behandlinger skal der bruges 2,0 kg [Dithane NT](#) + 0,2-0,3 l [Shirlan](#) pr. ha. Jeg ved godt, at Dithane er blevet dyr, men det er den bedste til den forebyggende behandling.

I tidlige bundtløg kan der ikke bruges Dithane NT på grund af sprøjtefristen på 4 uger. Der kan i stedet anvendes [Signum WG](#) eller Shirlan, der har 7 dages sprøjtefrist. Der kan også bruges [Ortiva Top](#), der har to ugers sprøjtefrist.

Økologiske løg

Det har været fantastisk vejr til at luge og rense ukrudt, og det er lykkedes godt i plante- og sætteløg. I de såede løg er der lidt større udfordringer, men det tørre vejr har gjort, at der har kunnet luges hele tiden.

Der skal gives gylle og/eller Binadan mellem rækkerne i såløgene nu, hvis det ikke allerede er gjort. Derefter følges N niveau med nitrattest for at bestemme, om der skal gives mere.

Planteløgene skal færdiggøres nu.

Melderne må ikke blive større, inden de luges væk. Ellers følger der for meget jord med og der er risiko for, at der skades løg.

Gulerod

Alle gulerødder er nu sået. Kun enkelte marker med fremspiringsproblemer og omsåning mangler. Den sidste måneds tid har det været meget vanskeligt at få gulerødderne til at spire ensartet i tør jord. Selv vanding før og efter såning giver ingen sikkerhed for hurtig ensartet spiring. Vanding på tør jord giver ofte anledning til fingerafstrømning, hvor vandet løber af bedene og forsvinder ned i jorden uden nødvendigvis at fugte hele jordprofilen op i bedene. 1-2 dage efter vanding er der igen tørt omkring frøene og gulerødderne spirer uens. Kommer der blot vand inden for en uges tid efter første hold gulerødder er spiret frem, vil resten af frøene som regel også spire og alle planter står der - blot uens i størrelsen. Men i år, hvor det fortsætter med at være tørt, er det ikke sikkert, at de sidste frø holder spireevnen i jorden i flere uger efter såning. Og når de endelig spirer, vil størrelsesforskellen til de første spirede være så stor, at de aldrig rigtig udvikles til salgbare rødder. Her kan det blive nødvendigt at overveje omsåning.

Inden man sår om, skal man altid tage med i betragtning, hvor stor risikoen er for at lave noget, der ikke bliver meget bedre. Der er ikke kun et udbyttetab forbundet med at sår om, men også en stor risiko for at det ikke lykkes, fordi det fortsat er tørt.

Uoverskueligt store mængder ukrudt i økologiske marker kan også give anledning til omsåning. Her skal man også overveje risikoen for at gulerødderne efter omsåning igen drukner i ukrudt. Uens fremspiring i økologiske marker giver yderligere problemer med lugning og rensning.

I juni måned skal der mangle op mod 40-50 % af planterne før det kan betale sig at sår om.

Jordoverfladen kan blive særdeles varm, når solen brænder. Så varm, at planterne bliver kogt omkring kimstænglen. Sortsandet let jord bliver normalt lys på jordoverfladen, når humus vaskes af, men hvis man i forbindelse med rensning for ukrudt skubber ny frisk sort jord ind omkring planterne, stiger risikoen for at planterne bliver kogt i varmen. På billedet ses relativt store gulerodsplanter, som er kogt ned i varmen få timer efter rensning.

Sent fremspirende sort natskygges kan være et problem i gulerødder, som indgår i kartoffelsædskifte. Boxer er effektiv til bekæmpelse af sort natskygge men ikke uden risiko for at skade gulerødderne. Her ses forkrøblede hormonlignede skader efter Boxer i gulerødder.

Skurvanding

Husk skurvanding på sandjord. Det er meget tørt. Generelt skal gulerødder på sandjord vandes 40-45 dage efter såning og tre uger frem. Efter skurvandingsperioden har gulerødderne nået en størrelse, hvor der skal laves vandregnskab og følges op med vanding efter behov.

Gulerodsfluer

De sidste to uger af maj er der fanget gulerodsfluer på limplader i et niveauet over skadestærsklen. Sommervejret vil formentlig sikre, at æglægningen bliver intens over en kort periode og vil formentlig klinge af allerede i denne uge. Det optimale sprøjtetidspunkt var formentlig i sidste uge.

Mangan

Husk at tilføre Mn til gulerødder. Vi ser hyppigere Mn-mangel i år end sidste år.

Pastinak/persillerod

Ukrudtsbekæmpelsen bør nu være afsluttet i pastinakkerne. Ofte vil der være ukrudtsarter, som ikke bekæmpes effektivt kemisk eller økologiske marker, som skal luges anden gang på et tidspunkt, hvor pastinakkerne er ved at have en størrelse, hvor de nærmer sig rækkeflugt.

Pas på: pastinak er i familie med bjørneklo og vild gul pastinak. Planternes bladsaft kan fremkalde stærkt eksem-lignende udslæt, der ligner og føles som store brandvabler. Virkningen af frisk plantesaft på arme og ben forstærkes af sollys. Stoffet furocoumarin bliver meget reaktivt i sollys, hvor hudcellerne dør. Vævet under huden skades også. Derfor kan skaderne fremkalde dybe ar, som ses langt tid efter. Derfor bør man anvende handsker og beskyttede arme og ben, når man luger pastinakker eller foretager prøveopgravninger med hånden i marken i efteråret.

Rødbeder

Varme og tørke giver gode betingelser for angreb af bladlus og bedefluer i rødbeder. Hold godt øje med bedefluerne æg. De ses som små hvide aflange æg, der ligger i bundter af 4-5 stykker på bagsiden af de nederste blade. Få dage efter æglægning ses mine-gangene i rødbedebladene og efter blot en uge, begynder bladene at visne. Små rødbedeplanter er meget følsomme for angreb. Når først rødbederne når en størrelse, hvor de lukker sammen i rækkerne, klarer de fint et mindre angreb uden behov for bekæmpelse. Normalt er det meget vanskeligt at bekæmpe minerfluer, som sidder godt beskyttet inden i bladene. I rødbeder oplever vi dog ofte, at en enkelt sprøjtning med [Karate](#) effektivt kan slå angreb ned. Angreb ses også i økologiske rødbeder.

Afstand i sædskiftet kan have nogen forebyggende betydning - altså vælge marker, som ligger langt væk fra, hvor der tidligere år har været rødbeder. [Spruzit Neu](#) til bekæmpelse af bladlus i økologiske rødbeder, kan have sideeffekt over for bedefluer.

Små rødbedeplanter med svære angreb af bedefluer. Hvis der ikke foretages bekæmpelse, kan planterne blive spist helt ned til jordoverfladen. Kig efter hvide æg på undersiden af de nederste blade.

Jordkokker

Jordkokkerne har nu nået en højde af 50-60 cm. Ukrudtsbekæmpelsen bør være afsluttet. Der kan dog være behov for håndlugning af det sidste for at få marken helt ren for ukrudt og undgå, at ukrudtsplanterne smider frø. Det er også sidste frist for delt gødskning. Gødningssprederen skal kunne køre over jordkokkerne og sprede gødningen ensartet, inden jordkokkerne bliver for høje.

Sødkartofler

GartneriRådgivningen laver igen i år forsøg med sødkartofler. Modsat sidste år er det meget varmt og solrigt - hvilket jordskokkerne elsker. Derfor har det være nemt at plante stiklinger, potter og rooted cuttings uden, at planterne bliver stresset af klimaskiftet fra væksthuset. Det er vigtig at vande jorden godt op inden udplantning og at vande igen et par gange efter udplantning. Når det er så varmt, som det er i år, sætter planterne nye rødder i løbet af ganske få dage.

Selv om det er varmt og solrigt kan det stadig være en fordel at dække sødkartoflerne med fiberdug. Fiberdugen er med til at holde luftfugtigheden høj omkring planterne og sikre, at ukrudtsdugen ikke bliver brændende varm i solen. Pas på at fiberdugen ikke ruller hen over planterne. Sødkartoffelbladene kan blive forkrøblede/deforme af fiberdugen. Det kan være en fordel for sødkartoflerne, hvis bladene holdes fri af dugen med jordvolde eller bøjler.

Sødkartofler udplantet sidst i maj - her rooted cuttings i baner med bio-nedbrydelig plastik og bøjler til at beskytte mod fiberdugen.

Arrangementer

Specielt for løg:

7. juni 10.40 *Bemærk allerede på torsdag.* 3. erfamøde Samsø. Vi mødes hos Ejnar og Rasmus Bager, Sildeballe 2, 8305 Samsø. Derefter køres til Jens Kjeldahl. Jeg vil gerne have tilmelding senest dagen før, på pk1@seges.dk Til tilmelding hedder mødet: GR17/1-18.

19. - 21. juni Sommertur til Østrig, Slovakiet og Ungarn.

2019

28.-29. jan. Årsmøde, Vejle Centerhotel. Bemærk, at det er mandag-tirsdag.

Ole Scharff

Tlf: 87 40 66 34 / Mobil: 40 73 19 58
ohs@seges.dk

Lars Møller

Tlf: 40 84 30 11
lrn@seges.dk

Karina Frandsen

Tlf: 87 40 66 12 / Mobil: 21 64 80 85
kfr@seges.dk

Emma Christiani Skov

Tlf: 87 40 66 01 / 30 66 61 78
esko@seges.dk

Pernille Kynde
Barselsorlov

Richard de Visser

Tlf: 87 40 66 10 / Mobil: 30 53 87 16
rdv@seges.dk

Peder Krogsgård

Tlf: 40 37 46 51
pk1@seges.dk